

- по-друге, відсутність в учнів належної мотивації навчання можна пояснити тим, що в процесі навчання їм не надається належної самостійності в діях. Більшість уроків починається з того, що вчитель повідомляє учням план уроку, ставить мету і сам доступними йому засобами постійно спонукає їх до досягнення цієї мети. Але це мета вчителя, а не учнів. На таких уроках учні не усвідомлюють своїх перспектив, не бачать сенсу навчання. Отже, потрібна така методика викладання навчальних предметів, яка б була зорієнтована на формування в учнів здібностей самостійного мислення і діяльності;

- по-третє, причиною низької мотивації є недостатньо виражена усвідомленість або явна відсутність в учнів психолого-педагогічної спрямованості, під якою ми розуміємо науково-обгрунтовану систему цілей, зорієнтованих на підвищення ефективності навчання.

Очевидно для окремих категорій студентів труднощі оволодіння іноземною мовою посилюються під впливом таких негативних факторів, як відсутність соціально-психологічних здібностей до вивчення мови, слабкість словесно-логічної пам'яті, обмеженість або відсутність можливості спілкуватися з носіями мови, що вивчається, низький рівень загальноосвітньої підготовки, а також слабка успішність з інших дисциплін, що в цілому створюють загальний негативний фон при вивченні іноземної мови.

Як засвідчує практика вузівського навчання, формуванню пізнавальної мотивації сприяють:

- спосіб розкриття навчального матеріалу (зазвичай студент пізнає "нове" із повідомлення викладачем, а потім засвоює це в різноманітних вправах. Це інформаційний підхід. При такому розкритті предмету інтерес до нього часто втрачається. За діяльнісного підходу новий зміст студент отримує сам як результат власної діяльності і вирішення незнайомої задачі, дослідження і моделювання певного об'єкта тощо. В ході спільної роботи викладач і студент освоюють загальний спосіб мисленнєвої діяльності;

- організація роботи над предметом вивчення в малих групах (принцип відбору студентів при комплектуванні малих груп має велике мотиваційне значення. Якщо студентів з нейтральною мотивацією до предмету об'єднати з тими, хто не любить даний предмет, то після спільної роботи перші значно підвищують свій інтерес до цього предмету. Якщо ж включити студентів з нейтральним ставленням до даного предмету в групу тих, хто любить його, то ставлення в перших не змінюється);

- відношення між мотивом і метою (мета, поставлена викладачем, має стати метою студента. Для перетворення мети в мотиви-цілі велике значення має усвідомлення студентом своїх успіхів);

- проблемність навчання (на кожному з етапів навчання необхідно використовувати проблемні завдання. Якщо викладач робить це, то мотивація студентів залишається зазвичай на досить високому рівні і є при цьому пізнавальною за змістом, тобто внутрішньою);

- зміст навчання (студент має виробити власну думку і ставлення на особистій основі; здатність висловити свою думку, здатність прийняти чужі аргументи, "бачити себе" і свої дії – здатність до рефлексії).

Висновки. При дотриманні всіх цих умов навчання набуває творчого характеру. Студент (учень) радіє своїм успіхам і в нього виникає потреба в отриманні нових знань, тобто рівень його мотивації характеризується сформованістю мотиваційної сфери як необхідної передумови успішної навчальної діяльності.

Література

1. Бордовская Н.В., Реан А.А. Педагогика. Учебник для вузов – СПб.: Питер, 2001. – 304 с.
2. Зимняя И.А. Учебная мотивация // Зимняя И.А. Педагогическая психология. – М.: ЛОГОС, 1999. – С.217-232.
3. Маркова А.К., Орлов А.Б., Фридман Л.М. Мотивация учения и её воспитание у школьников / Науч.-исслед. институт общей и пед. психологии Акад. пед. наук СССР. – М.: Педагогика, 1983. – 64 с.
4. Машбиц Е.И. Психологические основы управления учебной деятельностью. – К.: Вища школа, 1987. – 223 с.
5. Формирование интереса к учению у школьников / Под ред. А.К.Марковой. – М.: Педагогика, 1986. – 192 с.

Анотація

У статті розглядається проблема сформованості мотиваційної сфери особистості як необхідної передумови успішної навчальної діяльності.

Аннотация

В статье рассматривается проблема сформированности мотивационной сферы личности как необходимой предпосылки успешной учебной деятельности.

©2007

Морська Л.І

НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК НОВА ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Постановка проблеми у загальному вигляді... Перехід до інформаційного суспільства, зміна домінуючого виду діяльності людини ставлять проблему готовності випускників середньої загальноосвітньої та вищої школи до практичної роботи у віці інформатизації.

Проте інформатизація освіти – тривалий і складний процес. Він пов'язаний зі створенням випереджаючої науково-методичної бази, розвитком необхідної матеріально-технічної бази, перепідготовкою тих викладачів та

вчителів, що вже працюють, та, особливо, підготовкою нового покоління педагогів, які більше не потребуватимуть перепідготовки, а самостійно будуть готові до адаптації в інформаційному розвитку суспільства.

Використання інформаційних технологій (ІТ) в освіті, на думку Т.Г.Везірова, сприятиме:

- 1) розкриттю, збереженню та розвитку індивідуальних здібностей учнів, притаманному кожній людині унікального поєднання особистісних якостей;
- 2) формуванню в учнів пізнавальних здібностей, прагнення до самовдосконалення;
- 3) забезпечення комплексності вивчення явищ дійсності, нерозривності взаємозв'язку між природознавчими, технічними, гуманітарними науками та мистецтвом;
- 4) постійному та динамічному оновленню змісту, форм і методів навчання та виховання [1, с.68].

Таким чином, проникнення ІТ у сферу освіти дозволить педагогам якісно змінити зміст, методи та організаційні форми навчання.

Аналіз публікацій і досліджень, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... Навчання з використанням ІТ можна представити (на основі розуміння понять "технологія", "технологія навчання" та "інформаційні технології") як єдність основних навчальних операцій, що послідовно та циклічно змінюють одна одну та утворюють певний технологічний процес. Ця єдність складається із таких основних компонентів:

- постановка мети та завдань;
- прогнозування ходу навчальної діяльності;
- прийняття рішення щодо остаточної структури та змісту навчальної діяльності;
- організація виконання прогнозованої діяльності;
- комунікація;
- контроль та корекція навчального процесу відповідно до поставленої мети та завдань.

Сучасна педагогічна наука трактує навчання як процес управління засвоєння знань, управління пізнавальною діяльністю учнів [2, с.15]. Він реалізується у замкненій системі управління і володіє усіма характерними особливостями системи управління: має мету навчання, об'єкт управління (тобто учні), управлінську ланку, де напрацьовуються управлінські впливи, які йдуть в напрямку до об'єкта управління, а також канал зворотнього зв'язку. В якості управлінської ланки найчастіше виступає вчитель (наставник), а може виступати комп'ютер із закладеною в ньому навчальною програмою або інформаційно-телекомунікаційна система чи мережа, що функціонує за певною навчальною програмою. Управлінська ланка у процесі навчання організовує його функціонування. Усе це можна проілюструвати у вигляді структурної схеми на рис. 1.

Запропонована нами схема описує адаптивність системи навчання, що й зумовлює циклічність цього процесу, оскільки в раціонально організованому навчальному процесі за допомогою зворотного зв'язку у певній мірі проявляється адаптація до змін компонентів системи. Канал адаптації у схемі позначений як певний блок, що має два входи, через які надходить інформація про мету навчання та про його результати, і два виходи, через які здійснюється корекція впливу на об'єкт управління та управлінську ланку відповідно до отриманих відомостей.

Навчання з використанням ІТ, відповідно, визначаємо як таку форму організації навчальної діяльності, де одним із учасників управлінської ланки виступають ІТ. Таке навчання відрізняється певною низкою ознак від традиційних форм організації навчального процесу, що використовують наочні аудіо-візуальні технічні засоби. Перш за все, це індивідуальний процес навчання, в якому учні несуть значно більшу відповідальність за хід навчання і здійснюють його у притаманному їм темпі. Таке навчання вимагає від учня активної відповіді і дає оперативне підтвердження правильності результату.

Формулювання цілей статті... Відповідно метою даної статті є обґрунтування специфіки навчання іноземних мов з використанням ІТ як нової форми організації навчального процесу.

Виклад основного матеріалу дослідження... Навчання з використанням ІТ здійснюється відповідно до спеціально розробленої навчальної програми або навчально-методичного електронного курсу. Будь-яка програма передбачає, як правило, розподіл навчального матеріалу на дози (порції, блоки) [2, с.40]. У процесі навчання забезпечується систематичний обмін інформацією між навчальною програмою та учнем, що складається, за звичай, із трьох етапів: 1 – представлення для учня навчального матеріалу, що містить певне завдання; 2 – відповідь учня (виконання завдання); 3 – інформування учня про правильність (чи неправильність) виконання завдання та вказівки про подальші дії, як це показано на рис. 2.

За допомогою навчальної комп'ютерної програми або електронного підручника курсу (посібника), що пропонується кожному учневі через навчальну машину (комп'ютер), вчитель керує навчальною діяльністю групи учнів. При такій формі навчання частково реалізуються можливості взаємодії "вчитель – один учень" та в певній мірі ліквідовуються недоліки фронтальної форми навчання.

Термін "навчальна машина (персональний комп'ютер)" не слід розуміти буквально, оскільки навчання здійснює не машина, а навчальна програма. Машину потрібно розуміти як засіб зв'язку між програмою та учнем (внутрішній зворотний зв'язок) та між вчителем і учнем (зовнішній зворотний зв'язок). Ефективність навчання при цьому залежить від якості навчальної програми та від того, як вона реалізовується. Навчання з використанням ІТ за своєю суттю не протирічить дидактичним принципам, виробленим педагогічною практикою. Проте, за такого навчання створюються сприятливіші умови для реалізації цих принципів.

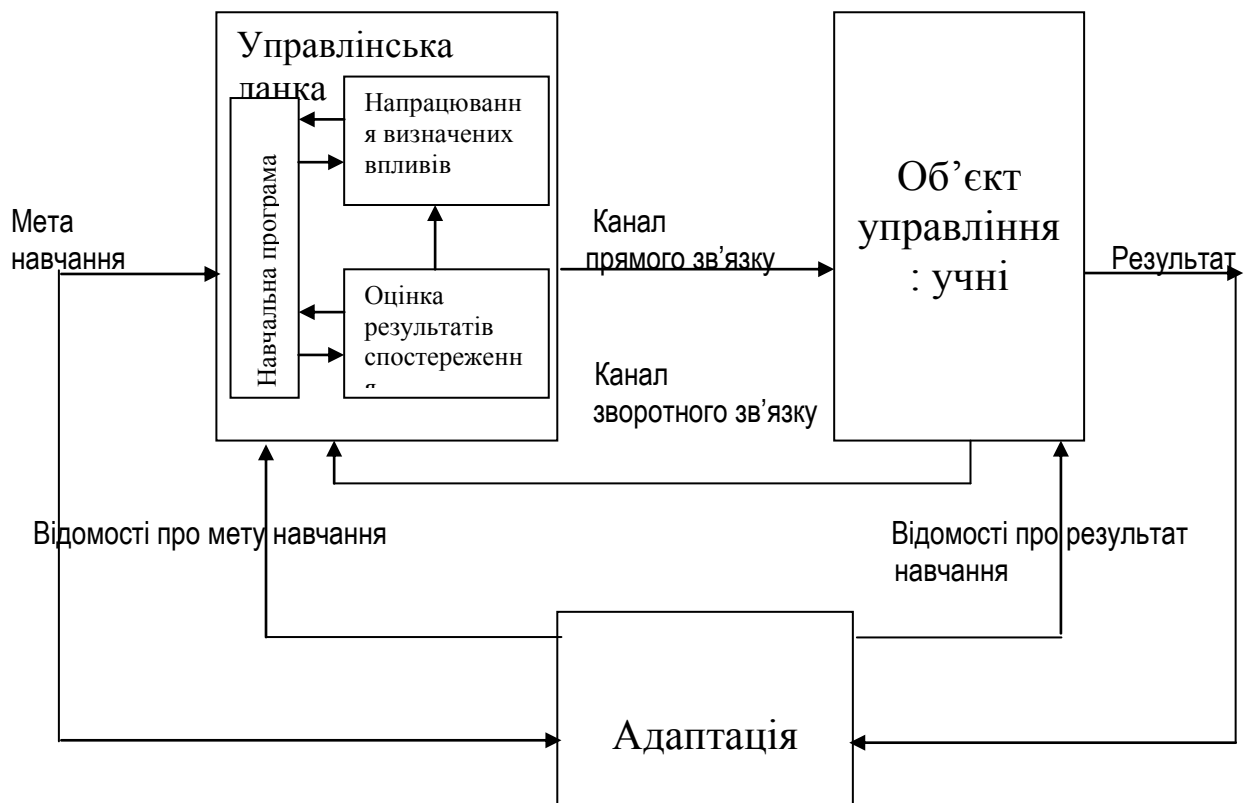

Рис. 1. Структурна схема навчання як процесу управління пізнавальною діяльністю учнів

Рис. 2. Модель навчальної діяльності з використанням навчальної комп'ютерної програми

На думку В.В.Віхмана ефективність навчання з використанням ІТ обумовлена тим, що:

- 1) всі учні можуть практично користуватися навчальним матеріалом, розробленим кращими методистами та висококваліфікованими спеціалістами (завдяки простому способу тиражування/інсталяції чи використання мережі Інтернет);
- 2) кожен учень увесь навчальний час активно працює, сприймаючи та опрацьовуючи навчальний матеріал;
- 3) активність учня підтримується протягом усього періоду навчання, оскільки він самостійно осмислює навчальний матеріал і застосовує отримані знання при виконанні завдань програми;
- 4) дізнаючись про правильність виконання завдання, учень переконується в тому, що матеріал засвоєний, при цьому знання учня перевіряються систематично, ґрунтовно, охоплюючи увесь навчальний матеріал;
- 5) при виявленні допущених помилок учень може своєчасно допрацювати незасвоєний матеріал;

- б) темп вивчення матеріалу індивідуальний, учень працює над кожною порцією навчального матеріалу, що пропонується програмою, до тих пір, поки належно не засвоїть її; учні, що виконують завдання завчасно, можуть використовувати вільний час для удосконалення своїх знань[2, с.19].

На думку І.Г.Чуксіної комп'ютер дозволяє реалізувати основні дидактичні методи навчання, які використовуються на заняттях з іноземних мов: показ, пояснення, організація тренування у формуванні мовних навичок (фонетичних, орфографічних, лексичних та граматичних), корекція, оцінювання тощо. Це обумовлюється такими важливими в лінгводидактичному аспекті особливостями комп'ютера як навчального засобу: – значний обсяг пам'яті, що дозволяє зберігати пропонувати та опрацьовувати великі текстові та інформаційні масиви; – висока швидкість у відповідь на запити учня (аналіз відповіді, обробка та представлення навчальної інформації); – використання вербальних повідомлень поряд з комп'ютерною графікою, мультиплікацією; – можливості лінгвістичного та методичного аналізу відповіді учня за допомогою спеціальних алгоритмів; – здійснення діалогового навчання, в якому учень та комп'ютер знаходяться у навчальній взаємодії [3, с.29].

На сучасному ринку інформаційно-навчальних ресурсів є велика кількість спеціалізованих комп'ютерних програм, які детально проаналізовані багатьма дослідниками з проблем застосування ІТ у навчанні іноземних мов. Проаналізувавши низку (більше 50 одиниць) різних програмних продуктів з іноземних мов, ми виділили декілька основних груп програм, що використовуються у навчанні:

- програми, що забезпечують формування мовних навичок;
- програми, що забезпечують формування мовленнєвих умінь (в основному, на основі Інтернету);
- тестові системи та оболонки;
- програми енциклопедично-країнознавчого характеру (довідкові програмні ресурси);
- словники та перекладачі.

Різноманітність груп програм свідчить про те, що ІТ теоретично забезпечують усі аспекти навчального процесу, беручи на себе основні функції вчителя. Проте ще зарано говорити про повну автоматизацію навчання і звільнення учня від управління з боку вчителя, оскільки управлінська функція ІТ, закладена у програму, не здійснює належного (живого) педагогічного впливу, як це робить вчитель. Більше того, ефективне управління навчальною діяльністю учня потребує постійного зворотнього зв'язку, який у повному обсязі неможливий без вчителя через певні об'єктивні лінгво-дидактичні та технічні труднощі.

Неможливість повної автоматизації навчання іноземних мов з використанням ІТ пов'язана з основною функцією мови як засобу спілкування: забезпечуючи комунікацію між людьми, мова повинна вивчатися з обов'язковим вправлінням у мовленні з використанням живого людського середовища. Тому роль вчителя та групової взаємодії у спілкуванні між учнями важко не враховувати, хоч функції вчителя за умови використання ІТ у навчанні суттєво змінюється. Таким чином, доцільно говорити про часткову передачу функцій вчителя інформаційним технологіям, ятко визначаючи межі їхніх можливостей.

Таким чином, в системі навчання з використанням ІТ, на відміну від традиційного дуету "вчитель-учень", ми виділяємо три провідних компоненти: „учень- ІТ - вчитель”. Четвертим і дуже важливим компонентом є дидактичне забезпечення, тобто навчальні курси, програми, словники, довідники, посилання на інші мережеві навчальні та інформаційні ресурси, що запрограмовуються в засоби ІТ. Представимо систему навчання з використанням ІТ у вигляді структурної схеми, поданої на рис. 3.

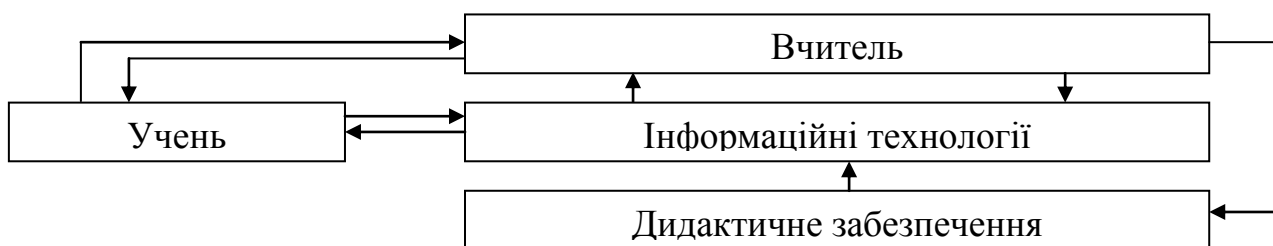

Рис. 3. Система навчання з використанням ІТ

Розглянемо характерні ознаки даної системи. У ній здійснюється перерозподіл таких дидактичних функцій:

1. Управління та контролю. Оскільки ІТ виступають частково в ролі управлінської ланки, то й частина функцій управління та контролю переходить до них. Одночасно учень значний обсяг навчальної роботи виконує самостійно, працюючи з комп'ютером, тому він бере на себе теж певну частину цих функцій, розвиваючи в собі здатність до самоуправління та самоконтролю у навчанні. Відповідно, за викладачем залишаються функції стратегічного планування управління процесом навчання, консультування та організація усного мовлення учня з іншими учнями та підсумкового контролю його навчальної діяльності.

2. Навчання. Усе вищесказане веде до розуміння того факту, що з використанням ІТ навчання поступово переходить в учіння, оскільки значна частина навчальної діяльності здійснюється учнем самостійно, в

якій учень користується ІТ для отримання нової навчальної інформації, знань, для формування мовних навичок та мовленнєвих умінь, самоконтролю тощо.

Проаналізуємо види навчальної діяльності, які забезпечуються використанням ІТ у навчанні іноземних мов. На основі проведеного аналізу наукових та науково-методичних праць [1; 2; 3] та власного досвіду застосування ІТ у навчанні іноземних мов студентів, ми виділяємо 6 видів навчальної діяльності: тренувальну, комунікативну, інформаційну, дослідницьку, текстову та контролюючу (рис.4).

Комунікативна діяльність – це діалогова взаємодія учня з а) програмою, що закладена в комп'ютер; б) з учнями групи чи класу, що працюють за комп'ютерами, під'єднаними до локальної (класної) мережі; в) іншими учнями світу завдяки доступу до мережі Інтернет.

Інформаційна діяльність – це пошук та вивчення нового матеріалу шляхом прочитання навчальних текстів, перегляду відео матеріалів, прослуховування звукових фрагментів, робота з довідковими інформаційними джерелами (словники, енциклопедії, відповідні ресурси мережі Інтернет).

Тренувальна діяльність – це виконання завдань та вправ, спрямованих на формування мовних навичок (фонетичних, орфографічних, лексичних та граматичних).

Дослідницьку діяльність можна розглядати двопланово: а) вивчення мови – це є свого роду дослідження мовної системи, аналіз тексту, пошук закономірностей та взаємозв'язку між мовними одиницями; б) власне дослідницька робота при виконанні навчальних проектів, учнівських та студентських наукових робіт.

Текстова діяльність представлена у вигляді читання тексту та письма. Читання та письмо є двома видами мовленнєвої діяльності, що входять до іншомовної комунікативної компетенції (разом з говорінням та аудіюванням), яким у традиційному навчанні іноземних мов відводиться малий обсяг часу.

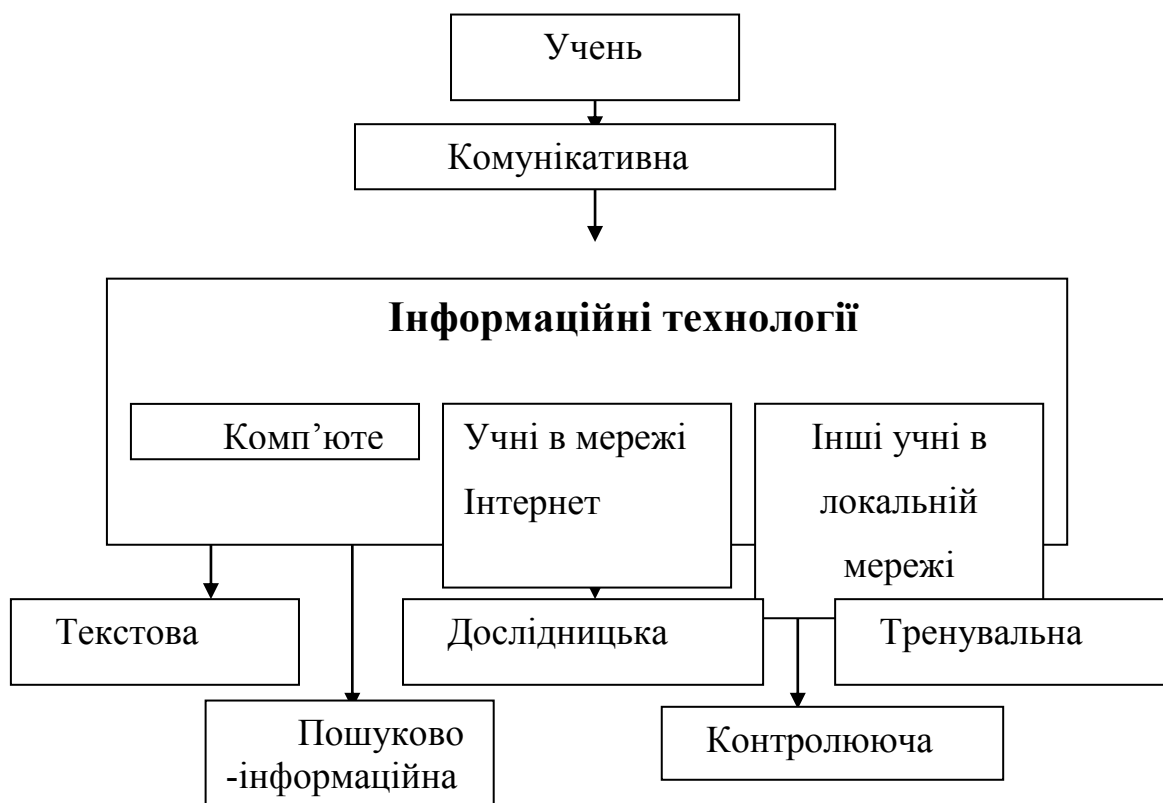

Рис. 4. Види навчальної діяльності у процесі навчання іноземних мов з використанням ІТ

Контролююча діяльність – це виконання різноманітних тестів з метою контролю і самоконтролю сформованості мовних навичок та мовленнєвих умінь та отримання відомостей про правильність навчальної діяльності учня в діалозі з комп'ютером на основі зворотнього зв'язку.

Визначивши основні характерні ознаки та структуру навчання іноземних мов з використанням ІТ, проведемо паралель між ним та традиційною формою навчання (під якою ми розуміємо навчання без використання ІТ, яке передбачає взаємодію лише вчителя та учня). Результати порівняння подані у табл. 1.

Порівняння традиційного навчання іноземних мов
та навчання з використанням ІТ

Навчання з використанням ІТ	Традиційна форма навчання
1. Активність учня підтримується протягом усього періоду навчання	Пасивна роль учня у навчальному процесі
2. Висока інтерактивність процесу навчання	Традиційні паперові засоби, позбавлені інтерактивності
3. Використання засобів мультимедіа (динамічність, графіка, текст, малюнки, фото, звук, анімаці, відео)	Традиційні паперові засоби містять статичну одноманітну текстову та графічну інформацію
4. Висока індивідуалізація навчання	Відсутність адаптації навчального матеріалу до кожного учня зокрема
5. Посилення мотивації учнів за допомогою змісту та форми створення навчальної інформації	Мало часу відводиться на формування та розвиток навчальної мотивації
1	2
6. Постійно надходить інформація про результати процесу засвоєння навчального матеріалу	Відсутність у вчителя даних про засвоєння учнем матеріалу в даний момент часу
7. Систематичний діалог між учнем та програмою через комп'ютер	Відсутність можливості постійного контакту з кожным учнем у процесі засвоєння матеріалу
8. Систематичність контролюючих стадій навчальної діяльності	Брак часу на часте та систематичне проведення контролю
9. Отримання статистичних даних, що характеризують навчальний процес з кількісної та якісної сторони	Запізнілий процес отримання результатів про якість засвоєння навчального матеріалу, пов'язаний з виконанням рутинної роботи (перевірка контрольних робіт учнів)
10. Здатність учнів до самоконтролю	Складність в організації самоконтролю; низька результативність таких дій (учні повинні володіти правильною відповіддю негайно)
11. Можливість реального спілкування іноземною мовою з іншими учнями з різних країн (шляхом використання мережі Інтернет, електронного листування, відеоконференцій)	Відсутність можливості реального спілкування з носіями мови

В результаті проведеного порівняння бачимо, що поєднання дидактичних можливостей ІТ вигідно відрізняють їх від інших (традиційних) засобів навчання. Технічні можливості ІТ, якщо вони використовуються з навчальною метою, дозволяють:

- активізувати навчальний процес;
- індивідуалізувати навчання;
- підвищити комунікативність навчальної діяльності;
- покращити якість наочності у представленні навчального матеріалу;
- змістити акценти від теоретичних знань до практичних умінь;
- підвищити інтерес до навчання.

Активізація навчання пов'язана з діалоговим характером роботи та інтерактивністю, тобто здатністю миттєво реагувати на запитання чи дію учня, пропонуючи йому відповідь, повідомлення щодо правильності його навчальних дій чи нове завдання. У традиційній формі навчання вчителю важко організувати та контролювати активну роботу кожного учня. Тому воно, в основному, є пасивним [2], а на уроці активно працюють здебільшого 20-30% учнів.

Індивідуалізація навчання теж пов'язана з інтерактивним характером роботи: кожен учень сам вибирає темп навчання, рівень складності навчального матеріалу тощо. При використанні адаптивних програм рівень учня визначається автоматично, і програма пропонує учневі ті завдання, що відповідають його рівню сформованості умінь і навичок. Крім того, якісно розроблена програма може діагностувати недоліки у засвоєнні навчального матеріалу і будувати в подальшому навчальний процес з метою усунення цих недоліків.

Графічні можливості дисплеїв персональних комп'ютерів та гнучкі мови програмування дозволяють зробити навчання з використанням ІТ досить наочним: можна показувати геометричні фігури, відеоматеріали, анімацію, можна здійснювати відеомонтаж, робити звуковий запис та редагувати звукові та відео файли (що є особливо важливою функцією для процесу навчання іноземних мов), можна подавати стилізовані зображення

реальних об'єктів (як статично так і динамічно). За допомогою комп'ютерної графіки можна зробити видимими (зримими) (або як кажуть – візуалізувати) такі явища і процеси, які неможливо побачити в реальній дійсності (наприклад, роботу органів артикуляційного апарату).

У навчанні іноземних мов завжди гостро ставиться питання про співвідношення теорії та практики. Традиційне навчання носить, в основному, теоретичний характер. Класно-урочна форма навчання непомітно підштовхує кожного педагога, зокрема і всю систему освіти загалом, до посилення теоретичної сторони навчання. Вчителеві й значно легше викласти теоретичні знання, які він завчив завдяки викладанню роками одного і того ж навчального матеріалу, біля дошки і вимагати від учнів відтворення цього свого викладу, ніж організувати роботу учнів, орієнтовану на практичне застосування теорії, яку можна прочитати в підручнику. Навчання з використанням ІТ набуває практичного забарвлення (тону, спрямування): діалоговий характер роботи з персональним комп'ютером, його обчислювальні моделюючі можливості налаштовують на навчання у формі вирішення реальних практичних завдань.

Важливою умовою успішного навчання є інтерес учнів до навчального предмета, ходу навчання та його результату. Цей інтерес пов'язаний із багатьма факторами: змістом навчального предмета, рівнем його складності, організацією процесу навчання, системою заохочень та покарань, що використовуються вчителем, системою цінностей учня, його найближчого оточення, батьків, взаємовідносинами в колективі.

Висновки. Таким чином, ІТ, проникаючи у сферу освіти, дозволяють використовувати унікальні засоби та методи для покращення та інтенсифікації процесу навчання, організації нових форм передачі та контролю знань, умінь і навичок. Проте, як і будь-яка нова педагогічна технологія, навчання з використанням ІТ вимагає врахування психолого-педагогічних та дидактичних вимог до його організації, що диктуються описаними вище особливостями цієї форми навчання. Дослідженню зазначених аспектів навчання іноземних мов з використанням ІТ буде присвячено наші подальші наукові публікації.

Література

1. Везиров Т.Г. Теория и практика использования информационных и коммуникационных технологий в педагогическом образовании: Дис.. д-ра пед.наук: 13.00.08. – Ставрополь, 2001. – 310 с.
2. Вихман В.В. Анализ и оценка эффективности применения информационных технологий в образовании: Дис...канд.пед.наук: 13.00.01. – Новосибирск, 2004. – 132 с.
3. Чуксина И.Г. Педагогические основы обучения студентов русскому языку как иностранному средствами компьютерных технологий: Дис.. д-ра пед.наук: 13.00.08. – Калининград, 2003. – 269 с.

Анотація

У статті досліджуються особливості процесу навчання іноземних мов з використанням інформаційних технологій у протиставленні із традиційним навчанням (тобто без використання цих технологій). У дослідженні проаналізовано можливості використання інформаційних технологій з метою інтенсифікації навчання іноземних мов.

Аннотация

В статье исследуются особенности процесса обучения иностранным языкам с использованием информационных технологий в противопоставлении с традиционным обучением (без использования этих технологий). В исследовании проанализированы возможности использования информационных технологий с целью интенсификации обучения иностранным языкам.

©2007

Носач І. В.

СФОРМОВАНІСТЬ ГОТОВНОСТІ ДО ВИКОРИСТАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ЗНАНЬ, УМІНЬ ТА НАВИЧОК У ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ

Постановка проблеми у загальному вигляді... У сучасному динамічному світі нові сфери діяльності виникають дуже часто, а технічний прогрес практично повністю змінює уявлення про умови праці у старих галузях. У результаті навіть протягом життя одного покоління проходять серйозні структурні перебудови економіки, а на ринку праці складається ситуація невідповідності попиту та пропозиції робочої сили. Особливо це стосується сфери економіки. Тому, сучасному фахівцю треба бути готовим до того, що отриманої освіти буде недостатньо та протягом життя буде необхідно постійно підвищувати рівень освіти, або зовсім змінювати сферу діяльності. А це прямо пов'язано з наявністю у людини професійної готовності до професійної діяльності. Важливіші документи [5, 6, 7] засвідчують необхідність формування професійної мобільності майбутніх фахівців. Тому, актуальність теми статті зумовлена потребою розробки теоретичних основ готовності до професійної мобільності майбутніх економістів, а саме: критеріїв та рівнів сформованості означеного поняття.

Аналіз публікацій і досліджень, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... Витоками феномену, що розглядається, є дослідження науковців, які проводились у рамках соціології (Р.Бендікс, Ю.Биченко, Ю.Гуров, Т.Заславська, С.Кугель, Л.Лесохіна, С.Ліпсет, Р.Ривкіна, Е.Саар, Т.Сильвестрова,